บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง บทบาทของผู้ปกครองตามการรับรู้ของตนเองในการอบรมเลี้ยงดูเด็กก่อนวัยเรียนในจังหวัดอุบลราชธานีมีตัวอย่างประชากร เครื่องมือที่ใช้ การเก็บรวบรวมข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

ตัวอย่างประชากร

ตัวอย่างประชากรที่ใช้ในการวิจัย เป็นผู้ปกครองของเด็กก่อนวัยเรียนในช่วงอายุ 3-6 ปี ในจังหวัดอุบลราชธานีที่อาศัยอยู่ในเขตที่มีโรงเรียนซึ่งยังไม่ได้เปิดสอนชั้นเด็กเล็กและไม่มีศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จำนวนทั้งสิ้น 205 คน โดยใช้วิธีสุ่มตัวอย่างประชากรดังนี้ คือ

1. จัดกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษาในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดอุบลราชธานี ตามรายงานผลการวิจัยของโครงการวิจัยวางแผนเพื่อพัฒนาการศึกษาจังหวัดอุบลราชธานี ซึ่งจัดตามลักษณะการตั้งถิ่นฐาน การคมนาคมภายในท้องถิ่น ความสามารถพื้นฐานอัตราส่วนนักเรียนต่อครู โดยจัดเป็น 5 กลุ่มอำเภอดังนี้ คือ

กลุ่มที่ 1 ได้แก่ อำเภอเขมราฐ อำเภอม่วงสามสิบ อำเภอหัวตะพาน
กลุ่มที่ 2 ได้แก่ อำเภอพิบูลมังสาหาร อำเภอเมืองอุบล อำเภอวารินชำราบ
กลุ่มที่ 3 ได้แก่ อำเภอเดชอุดม อำเภอนาจะหลวย อำเภอเสนางคนิคม
กลุ่มที่ 4 ได้แก่ อำเภอกุดข้าวปุ้น อำเภอชานุมาน อำเภอพนา อำเภอศรีเมืองใหม่ อำเภออำนาจเจริญ
กลุ่มที่ 5 ได้แก่ อำเภอเขื่องใน อำเภอโขงเจียม อำเภอตระการพืชผล อำเภอกาลสุม อำเภอน้ำยืน อำเภอบุณฑริก

2. จากกลุ่มอำเภอในข้อ 1 สุ่มตัวอย่างแบบง่ายมาเพียงกลุ่มละ 1 อำเภอ ได้แก่

กลุ่มที่ 1 อำเภอม่วงสามสิบ
กลุ่มที่ 2 อำเภอวารินชำราบ
กลุ่มที่ 3 อำเภอเดชอุดม
กลุ่มที่ 4 อำเภออำนาจเจริญ
กลุ่มที่ 5 อำเภอตระการพืชผล

3. จากอำเภอที่สุ่มตัวอย่างประชากรได้ในข้อ 2 แต่ละอำเภอใช้วิธีสุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง เพื่อเลือกกลุ่มโรงเรียนที่ยังไม่มีโครงการเปิดสอนชั้นเด็กเล็ก และไม่มีศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก อำเภอละหนึ่งกลุ่มโรงเรียนเท่านั้น คือ

อำเภอม่วงสามสิบ ได้แก่ กลุ่มศึกษาพัฒนา
อำเภอวารินชำราบ ได้แก่ กลุ่มสระสมิง
อำเภอเดชอุดม ได้แก่ กลุ่มโนนกาเร็น
อำเภออำนาจเจริญ ได้แก่ กลุ่มนาผือ
อำเภอตระการพืชผล ได้แก่ กลุ่มนาสะไมไหลทุ่ง

4. สำรวจประชากรที่เป็นผู้ปกครอง เด็กก่อนวัยเรียนที่มีอายุระหว่าง 3-6 ปี ในเขตชื้นที่ตามข้อ 3 มีประชากรทั้งสิ้น 2055 คน จึงสุ่มตัวอย่างประชากรมาร้อยละ 10 กระจายตามสัดส่วนของประชากรในแต่ละกลุ่มโรงเรียน ตัวอย่างประชากร 205 คน ซึ่งแยกตามเพศดังนี้

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

กลุ่มโรงเรียน	ประชากรทั้งหมด	ตัวอย่างประชากรที่สุ่มได้		
		ชาย	หญิง	รวม
กลุ่มศึกษาพัฒนา	365	18	19	37
กลุ่มสระสมิง	240	12	12	24
กลุ่มโนนกาเร็น	553	28	27	55
กลุ่มนาผือ	302	15	15	30
กลุ่มนาสะไมไหลทุ่ง	595	27	32	59
รวม	2055	100	105	205

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ เป็นแบบสัมภาษณ์ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเองโดยมีลำดับขั้นตอนการสร้างดังนี้

1. ศึกษาเรื่องบทบาทของพ่อแม่ผู้ปกครองในการอบรมเลี้ยงดูเด็กก่อนวัยเรียน และพัฒนาการของเด็กช่วงก่อนวัยเรียนจาก หนังสือ เอกสาร วารสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2. สร้างแบบสัมภาษณ์ผู้ปกครองเกี่ยวกับบทบาทในการอบรมเลี้ยงดูเด็กก่อนวัยเรียน แบ่งออกเป็น 2 ตอน คือตอนที่ 1 มีเนื้อหาเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ให้สัมภาษณ์ซึ่งมีลักษณะเติมคำ และตอนที่ 2 เป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า

โดยยึดเนื้อหาจากเอกสาร วารสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับพัฒนาการทั้ง 4 ด้าน ของเด็กก่อนวัยเรียนซึ่งได้แก่พัฒนาการทางด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และทางสติปัญญา และความสำคัญของการอบรมเลี้ยงดูเด็กก่อนวัยเรียนของผู้ปกครองที่มีส่วนส่งเสริมพัฒนาการทั้ง 4 ด้านของเด็กก่อนวัยเรียน โดยแยกบทบาทของผู้ปกครองออกเป็น 4 ด้านคือ

1. บทบาทในการอบรมเลี้ยงดูเด็กก่อนวัยเรียน เพื่อส่งเสริมพัฒนาการด้านร่างกาย

2. บทบาทของผู้ปกครองในการอบรมเลี้ยงดูเด็กก่อนวัยเรียน เพื่อเสริมพัฒนาการด้านอารมณ์

3. บทบาทในการอบรมเลี้ยงดูเด็กก่อนวัยเรียน เพื่อเสริมพัฒนาการด้านสังคม

4. บทบาทในการอบรมเลี้ยงดูเด็กก่อนวัยเรียน เพื่อเสริมพัฒนาการด้านสติปัญญา

3. นำแบบสัมภาษณ์ที่สร้างขึ้นจำนวน 75 ข้อ ให้อาจารย์ที่ปรึกษาและผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 5 ท่าน ตรวจสอบความครอบคลุมเนื้อหา และสำนวนภาษา พร้อมทั้งพิจารณาเลือกข้อที่เห็นว่าเหมาะสมกับแต่ละบทบาทของผู้ปกครองในการส่งเสริมพัฒนาการของเด็ก แล้วจึงปรับปรุงแก้ไขแบบสัมภาษณ์ให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น โดยได้แบบสัมภาษณ์จำนวน 68 ข้อ ซึ่งแบ่งตามบทบาทการส่งเสริมพัฒนาการด้านต่าง ๆ ดังนี้

การส่งเสริมพัฒนาการด้านร่างกาย มี 23 ข้อ
การส่งเสริมพัฒนาการด้านอารมณ์ มี 19 ข้อ
การส่งเสริมพัฒนาการด้านสังคม มี 16 ข้อ
การส่งเสริมพัฒนาการด้านสติปัญญา มี 10 ข้อ

4. นำแบบสัมภาษณ์ที่ปรับปรุงแล้วไปทดลองใช้กับผู้ปกครองเด็กก่อนวัยเรียนในจังหวัดอุบลราชธานี ที่ไม่ใช่ตัวอย่างประชากร ซึ่งเป็นชาย 10 คน หญิง 10 คน รวมเป็น 20 คนแล้วจึงนำผลการทดลองมาใช้ปรับปรุงแบบสอบถามให้เป็นแบบสอบถามที่สมบูรณ์

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ผู้วิจัยขอความร่วมมือจากผู้ใหญ่บ้านของแต่ละหมู่บ้าน เพื่อติดต่อกับผู้ปกครองในหมู่บ้านนั้น และชี้แจงรายละเอียดในการสัมภาษณ์ และขอความร่วมมือจากผู้ปกครองในการนัดหมายวัน เวลาที่จะสัมภาษณ์

2. ผู้วิจัยนำแบบสัมภาษณ์ไปสัมภาษณ์ผู้ปกครองด้วยตัวเองทั้ง 205 ฉบับ ตามวันเวลาที่นัดหมายไว้

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์มาให้คะแนนและวิเคราะห์บทบาทของผู้ปกครองตามการรับรู้ของตนเองในการอบรมเลี้ยงดูเด็กก่อนวัยเรียนแต่ละบทบาทโดย

1. ให้คะแนนข้อมูลจากการสัมภาษณ์โดยกำหนดค่าคะแนนดังนี้

ทำเป็นประจำ ให้ 3 คะแนน
ทำเป็นบางครั้ง ให้ 2 คะแนน
ทำนาน ๆ ครั้ง ให้ 1 คะแนน
ไม่เคยทำเลย ให้ 0 คะแนน

แล้วนำค่าคะแนนดังกล่าวมาหาค่าเฉลี่ยโดยแบ่งการวิเคราะห์ข้อมูลออกเป็น 2 กลุ่มคือ

1.1 ข้อมูลซึ่งเป็นบทบาทในการอบรมเลี้ยงดูเด็กที่ผู้ปกครองทำเป็นประจำ ทำเป็นบางครั้ง ทำนาน ๆ ครั้งนั้นหาค่าเฉลี่ยโดยใช้สูตรดังนี้

$$\bar{X} = \frac{\sum fX}{N}$$ (ประคอง กรรณสูต ; 2525 : 40)

การแปลความหมายค่าเฉลี่ยถือตามเกณฑ์ดังนี้

2.01 - 3.00 หมายความว่า ทำเป็นประจำ
1.01 - 2.00 หมายความว่า ทำเป็นบางครั้ง
0.01 - 1.00 หมายความว่า ทำนาน ๆ ครั้ง

หลังจากนั้น หาส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) โดยใช้สูตร

$$S.D. = \sqrt{\frac{\sum fX}{N} - (\frac{\sum fX}{N})^2}$$

(ประคอง กรรณสูต 2525 : 51)

S.D. = แทนส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

f = แทนจำนวนความถี่

X = แทนคะแนนของระหัสคะแนนถือ 3,2,1,0

N = แทนจำนวนคะแนนทั้งหมด

1.2 ข้อมูลที่ผู้ปกครองไม่ได้ทำบทบาท ซึ่งถือว่าไม่มีบทบาทนั้นผู้วิจัยนำมาหาค่าร้อยละ

2. เปรียบเทียบบทบาทของผู้ปกครองตามเพศในการอบรมเลี้ยงดูเด็กว่ามีความแตกต่างกันหรือไม่ โดยนำค่าเฉลี่ยไปทดสอบค่าที (t-test) ใช้สูตร

$$t = \frac{\bar{X}_1 - \bar{X}_2}{\sqrt{\frac{S_1^2}{N_1} + \frac{S_1^2}{N_2}}}$$

(วิเชียร เกตุสิงห์ 2525 : 45)

เมื่อ t แทนค่าที่ใช้พิจารณาความมีนัยสำคัญ

$\bar{X}_1, \bar{X}_2$ แทนค่าเฉลี่ยของคะแนนหรือมัชฌิมเลขคณิตของแต่ละกลุ่ม

S_1^2, S_2^2 แทนความแปรปรวนของคะแนนแต่ละกลุ่ม

N_1, N_2 แทนจำนวนตัวอย่างประชากรในแต่ละกลุ่ม

3. เปรียบเทียบบทบาทของผู้ปกครองตามวัย ในการอบรมเลี้ยงดูเด็กก่อนวัยเรียนโดยการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว ใช้สูตร

$$F = \frac{MSa}{MSw}$$

(ประคอง กรรณสูต 2525 : 197)

MSa = ความแปรปรวนระหว่างกลุ่ม

MSw = ความแปรปรวนภายในกลุ่ม

หากพบว่ามีความแตกต่างกัน จะทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ โดยใช้วิธีทดสอบของเชฟเฟ (Sheffe) ใช้สูตร

$$F = \frac{(M_1 - M_2)^2}{MSw(\frac{1}{n_1} - \frac{1}{n_2})\ (k - 1)}$$

(ประคอง กรรณสูต 2525 : 201)

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย